

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:

Pe an 18 cor. $\frac{1}{2}$ an
9 cor. $\frac{1}{4}$ 4-50 fil.

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
 $\frac{1}{2}$ an 12 cor. $\frac{1}{4}$ an
6 coroane.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Lucrați!

Nu-i prinde locul pe o seamă de oameni. În loc să-și vadă de lucrul obișnuit, care să le asigure existența și pâinea pe viitor, umblă buimăciți, discută eventualitățile războiului și știrile nenumărate, iscodite de cutare creier prea fierbinte și neglijează lucrul câmpului, care strigă stăruiitor după brațul muncitorului.

Emoția aceasta enormă, în urma unor evenimente cum n'au mai fost pe bătrânul continent al Europei, este în definitiv explicabilă, dar ar fi un mare păcat, dacă nu am atrage atenția publicului nostru, ce rezultă pe urmă ei. Este timpul întorsului, a făcutului de fân, azi mâne a sămănatului, vremea, când omul se îngrijește de hrana lui și a familiei, a țării pentru viitor.

Țara întreagă e azi grupată în două tabere. Una ce își face datorința cu arma, cealaltă, care a rămas acasă, ca să lucreze îndoit și pentru cei duși la războiu, ca în zilele păcii bincfăcătoare să nu se simtă lipsă la nici un cămin.

Din acest motiv credem, că este de interes general, ca preoțimea noastră să îndemne pe credincioșii lor, să le stea întru ajutor cu sfatul și pilda, ca să nu-și neglijeze ocupațiile și să lucreze cu îndoite puteri la moșioara, ce o au. Ceice nu mai au trăgători, recvirați pe sama armatei, să se asocieze doi, ori mai mulți laolaltă și să-și asigure astfel cele trebuincioase la casă. Iar ceice n'au avere, să nu stea așteptând darul deagata de sus, ci să meargă la lucru — este acum pretotindeni destul. Își fac unii datorința cu atâta devotament pe câmpul de războiu, e datorința celor deacasă, ca să-și vadă și ei de trebile lor cu aceeași abnegațiune.

Limba maternă în școlile elementare de stat.

114.000/1914

I.

Am amintit în numărul trecut despre ordinațiunile ministrului de culte și instrucțiune publică către comisiile administrative și inspectorii reg. scolastice în chestia instrucțiunii elevilor dela școlile elementare de stat, cu ajutorul limbii materne și pentru a se propune această limbă, ca obiect de învățământ. Lăsăm să urmeze ordinațiunile din chestiune în traducere românească:

În vederea faptului, de-a se ușura învățământul în limba maghiară, în școlile primare de stat, pentru școlarii cu limbă maternă nemaghiară, apoi, în vederea faptului de-a înlesni școlarii să învețe scrisul și cititul în limba lor maternă, dispun ca în cazurile și în felul de mai la vale să se facă uz de limba maternă, ca limbă auxiliară în clasele I și II, iar în clasele III, IV și V să se propună ca studiu separat.

1. În școlile primare ale statului, unde $\frac{1}{3}$ parte a elevilor nemaghiari, însă de aceeași limbă maternă, înscriși în clasa I nu cunosc limba maghiară de învățământ, în clasele I și II învățătorul, în învățământul propriu zis, întru cât îl ajută cunoștințele lui de limbă, are să se folosească de limba maternă a elevului, în măsura dorită de progresele instrucției. Dacă elevii nemaghiari aparțin mai multor limbi materne, și fiecare din ceice nu știu ungurește, fac $\frac{1}{3}$ parte a totalității elevilor din clasa I în clasele I și II, învățătorul să se folosească de fiecare limbă maternă, întru cât îl ajută cunoștințele lui.

Cu elevii ce intră mai întâi în școală, și nu știu ungurește, învățătorul, întrucât îl ajută cunoștințele lui de limbă, să se folosească de limba lor maternă — chiar și în afară de învățământul propriu zis, fără considerare de numărul elevilor — în măsură, ca să fie înțeles de elev, îndată la început, să fie considerat de un îngrijitor cu tragere de inimă, să i-se ceară sfatul cu încredere, și să îndrăgească școala.

În acest înțeles am dat ordin și inspectorilor, etc.

2. La dorința părinților (tutorilor) de limbă maternă nemaghiară, dar de aceeași limbă, $\frac{1}{3}$ parte a școlarii de clasa III, IV, V, în urma ordiiului d-voastră întemeiat pe darea de seamă a inspectorului regesc, și în urma petiției înaintate de părinți, să primească instrucție de scris și de citit și în limba maternă a părinților, în acele școli, unde învățătorul e atât de stăpân peste limba respectivă, încât poate să pre-

pare materialul reglementar din planul de învățământ, ce însoțește decretul meu trimis, deodată cu acesta, tuturor inspectorilor școlari. (Anexe la planul de învățământ al școlilor populare). Dacă mai multe limbi formează, separat, $\frac{1}{3}$ parte, atunci se poate dispune și propunerea alor două sau trei limbi, dacă sunt la îndemână destule puteri didactice necesare.

În contra hotărârii d-voastre se poate face apel la ministerul d'riguit de mine.

Budapesta, 13 August 1914.

B. Jankovich m. p.

ministru de culte și instrucție publică.

Alegerea papei.

Luni s'a început conclava pentru alegerea papei. Cardinalul vicar Pompili a dat ordin, ca în toate bisericile din Roma, până la alegerea papei, să se facă rugăciuni publice, înaintea sf. Euharistiei.

Giornale d'Italia este informat, că cardinalul Vanutelli Serafino, a primit concesiune, ca să-și ducă cu sine medicul, pe al treilea conclavist.

Cardinalul Falconio a servit o liturghie pentru odihna sufletului lui Piu al X.; Monsignore Maselka a ținut apoi un discurs comemorativ. La requiem au luat parte 49 cardinali, întreg corpul diplomatic acreditat pe lângă sf. Scaun, marele măiestru al ordinului din Malta și marșalul conclavei.

Arhiducele Chigi-Albani, marșalul bisericii romane și custodele conclavei a făcut vizitele obicinuite cardinalilor. Principele își are locuința în apartamentul camerierului-suprem.

În decursul conclavei, principele Chigi-Albani, va servi masa, demnitarilor superiori ai curții papale, cari de asemenea au oficiul de a păzi conclavele. Din acest motiv, saloanul purpuriu a fost transformat în refectoriu.

Sacrul colegiu, cu cardinalii sosiți Luni, e complet. Ieri au fost așteptați să sosească cardinalii Gibbons și O'Connell din America. Dacă până la sosirea lor, nu s'a ales papă, ei încă vor lua parte la votare. Câțiva cardinali, — dr. Bauer, — austriac, Vaszari Dubillard — francez și Martinelli — italian, nu au putut lua parte, din cauza de morbi.

Cardinalul Begin, neputând sosi la timp, de asemenea a lipsit dela conclave.

La alegerea de acum de papă, din 65 cardinali, au luat parte 60; din aceștia italieni sunt 32, 28 din străinătate; dintre aceștia din urmă 6 cardinali sunt francezi, 1 englez, 1 brazilian, 3 din Mexico, 1 din Irlanda, 1 belgian, 2 germani, trei austrieci, 5 spanioli, 2 portughezi, 2 unguri.

Războiul european

Războiul cu Rușii.

30,000 prizonieri ruși.

Agencia Wolff anunță dela cartierul general: În luptele mari, în cari oștirea rusească a fost respinsă în Polonia de ost, la Tannenberg, Hohenstein și Ortelsburg, au căzut prizonieri peste 30,000 ruși, între cari sunt și mai mulți ofițeri superiori.

(Agenția telegrafică ungară)

Se apropie momentul deciziv.

»Bud. Tud.« primește din Viena următoarele: ziarul »Neues Wiener Tagblatt« arată că lupta armatelor noastre contra Rusilor, e cea mai mare luptă, din câte amintește până acum istoria. Momentul hotărîtor se apropie; rezultatul acestei lupte nu e ceva pripit, neașteptat, ci e o răsplată a muncii grele, sângeroase. Lipsa de știri, se impune de împrejurările în cari ne aflăm și nici decum, nu e semn, că și situația noastră ar fi gravă.

(Oficial). Pe câmpul de războiu rusec luptele continuă cu o inversurare neschimbată. Armata generalului Dankl spre ost în ciuda mult fortificatelor poziții inimice înaintează spre Lublin. În 28 August forțele noastre între Bug și Wieprz au început ofensiva împotriva puternicei armate rusești ce avansează dinspre regiunea Kolm. Din această desfășurare a forțelor după lupta dela Krasnic, trupele noastre foarte însuflețite au început lupte glorioase spre nord și ost dela Zamosc și Tomasow. În aceste lupte în 28 August s'au amestecat și trupele noastre venind dinspre Balz.

Ai noștri au luat foarte numeroși prizonieri. Trupele noastre cari luptă în Galiția de ost rezistă cu mult eroism absolut puternicei forțe inimice. Ref.: general-major Höffer, loc. șefului de stat major.

Lupta gigantică din nordul Galiției.

Biroul ungar de corespondență comunică din cartierul general:

Pe teatrul războiului din nord trupele noastre continuă se stea în luptă aprigă pe linia Lublin-Krastanov-Grubieszow. Soartea luptelor se va hotări în curând.

Biroul ung. de coresp. comunică: În ziua a șasea a luptei decisive a urmat schimbarea spre lupta

hotărîtoare, care se așteaptă în fiecare ceas. Conform știrilor, cari au sosit la 5 jum p. m. în cartierul general, trupele din aripa noastră stângă continuă în toiul unor lupte aprige ofenzive și înaintează pe linia Lublin-Grubieszow. După lupta dela Krasnic aripa noastră stângă a fost neîntreput fortificată și extinsă. Ba a avut însărcinarea să rupă aripa dreaptă rusească și să amenințe centrul rusec.

Planul nostru este în multe privințe analog cu planul Germanilor contra Francezilor.

Toate știrile noastre sunt unanime în constatarea, că în urma înaintării vâjnoase a trupelor noastre și cu deosebire în urma atacurilor aprige ale cavaleriei noastre a succes ca aripa dreaptă rusească să fie respinsă.

Într'aceea s'a desfășurat lupta și pe aripa noastră dreaptă la Nisniow în favorul nostru.

30.000 români basarabeni expulzați.

O telegramă din Stockholm sosită la Viena spune, că guvernul rusec ar fi expulzat din Basarabia treizeci de mii români.

Războiul ruso-german.

250.000 de ruși impresurați în prețuia capitulării.

Marele siar berlines »Lokal-anzeiger« scrie cu privire la bătălia dela Ortelsburg, că luptele au fost extrem de grele din cauza terenului plin de păduri și lăcuțe. Deoarece-ce încercările rușilor de a sparge linia de impresurare germană au rămas fără rezultat, armata rusească este cu desăvîrșire impresurată de toate părțile.

Trei corpuri de armată nimicite. — 60.000 ruși prizonieri.

Generalul de Stein publică următorul comunicat:

Victoria generalului Hindenburg din Prusia-ostică are o importanță cu mult mai mare, decât se credea în primul moment.

Infrângerea dușmanului este deplină. Trei corpuri de armată sunt nimicite. Sunt prizonieri 60.000 ruși

între cari doi generali comandanți. S'au capturat numeroase tunuri și drapel. Trupele rusești din nordul Prusiei sunt în retragere.

Războiul franco-german.

Berlin (30 August). Începând de Miercuri durează lupta în fața cetății Belfort. După ultimele știri au intrat în acțiune și tunurile din Belfort.

Spre Paris.

Avangarda germană se află la o distanță de 120 kilometri de Paris. (Bud. Tud.).

Panica la Paris.

O telegramă din Stockholm anunță, că populațiunea Parisului e cuprinsă de panică și părăsește capitala. Nu numai cei mai cu stare, dar și cei săraci părăsesc în masă orașul, unde nu se simțesc în deplină siguranță.

Ziarul »Kölnische Zeitung« e informat, că închiderea Parisului din partea nordică e lucru împlinit.

Consulii statelor, cari sunt în raporturi de amicitie cu Franța, se grăbesc să părăsească Parisul în mod urgent.

Germanii bombardează din aier Parisul.

Agencia Havas anunță (2 Septembrie)! Aseară pe la șase ore avioane germane au apărut deasupra Parisului. Au aruncat bombe din avioane asupra orașului. O bombă a explodat în strada Hannover în apropierea lui Avenue de l'Opera, dar nu a făcut stricăciuni mari. Cealaltă bombă a căzut în strada Mail deasupra unui palat cu patru etaje; a rupt coșul, dar mare pagubă nici aici nu a făcut. Bomba a fost aflată într'o chilie aranjată simplu, unde mobilele au fost deteriorate. Bomba e de forma unei cărămide, de 8 cm. lungă. (Agenția telegrafică ungară).

Luptele dela Belfort.

Budapesta (31 August). Ziarul »Az Est« i-se raportează din Zürich: Ieri și azi s'au dat mari lupte în jurul orașului Belfort: Germanilor le-a succedat ieri în cursul nopții să ocupe punctul Belchen, unde au luat ca pradă de războiu mai multe tunuri și cantități mari de munițiuni. Trupele germane bombardează fortul Girossagny.

Vaporul german «Kaiser Wilhelm der Grosse» (Impăratul Vilhelm cel Mare), a fost scufundat de un crucișător englez în apele neutrale ale Spaniei. Germania protestează în contra unei astfel de încălcări a dreptului internațional.

Lupte navale în marea nordică.

Budapesta (30 Aug.) Biroul ungar coresp. a primit ieri din Berlin următorul comunicat:

Ieri s'au ivit în marea nordică germană mai multe crucișătoare mici engleze și 40 distrugătoare engleze de torpiloare. Spre nord-vest de Helgoleno s'au încins lupte singuratice vehemente între vasele engleze și vasele noastre ușoare. Micile crucișătoare germane luând cu putere ofensiva spre vest au ajuns în luptă cu mai multe crucișătoare pancerate puternice engleze.

Micul nostru crucișător »Ariadne« s'a scufundat după o luptă onorifică, fiind luat la țintă la o distanță mică de tunurile grele a două crucișătoare de războiu. Echipajul de 250 marinari a fost salvat.

Asupra torpilorului nostru 187 dușmanul a tras deasemenea. Comandantul a căzut, echipajul a fost salvat.

Crucișătoarele mici »Köln« și »Mainz« au dispărut, probabil că ele au fost scufundate de dușmanul superior. Din echipajul lor au fost salvați 9 ofițeri și 81 soldați. Vasele engleze au fost grav avariate.

Lupta navală dela Helgolanda.

Berlin (31 August.) Un martor ocular povestește următoarele despre scufundarea crucișătorului german »Ariadne«:

Chemat de bubuitul tunurilor, care prevestea lupta între vasele din prima linie de bătaie, vasul »Ariadne« a descoperit vase mai mici engleze, pe cari le-a luat sub foc. O negură deasă acopere vasele dușmane. Deodată se afla în luptă cu două crucișătoare mari dușmane de tipul Lyon, mate cu tunuri de 34.3 cm. calibru. »Ariadne« sărind în ajutorul vasului german primește un glonț îndreptat spre cazane.

O parte din cazane, fiind lovite, au încetat să funcționeze, prin ce viteza »Ariadnei« s'a redus la 15 mile. Cu toate aceste continuă lupta inegală. O parte a vasului »Ariadne« a luat toc, care se întinde asupra întregului vas. »Ariadne« nu mai poate fi salvat. Credincioși tradiției, marinarii

aclamă de trei ori pe împăratul și patria germană, apoi părăsesc vasul, care în scurt timp dispare în mare.

Minele submarine.

În războiul mondial, ce se desfășură acum, un rol deosebit de important au minele submarine, cari au un efect distructiv atât de îngrozitor, încât nu este vapor, fie gătit din orice material, care să scape din o ciocnire cu o mină submarină, fără de a primi lovitura de moarte.

În războaiele marine sunt cunoscute mai multe feluri de mine: plutitoare, fixe și serii de mine, numite combinate. Minele plutitoare și cele fixate sunt de o atare construcție, că explodează numai atunci, când vre-un vas trece peste ea și fundul vasului se atinge de aparatul, care produce explozia minei.

O serie de mine explodează numai atunci, dacă ne folosim de curentul electric dela țarm, ori din vreun observator și cu ajutorul acestuia, facem să explodeze. Pe marea deschisă, de regulă se așază mine plutitoare; în sinuri largi de mare, mine fixate, iar pe ape înguste se pun de regulă serii de mine.

Minele constau din un rezervoriu de oțel de formă conică, umplut cu materii explozive (100—150 kg.). În partea externă a conului sunt niște puncte de atingere extrem de sensibile. Mina plutitoare astfel e construită, încât nu se cufundă decât la câțiva metri, iar aici plutește încoace și încolo, atingându-se de fundul unui vas, materiile explosive se pun în activitate și explodează.

Minele fixate — de cari se folosesc seriile de mine, — se pot așază la diferite afunzimi, după cum voim. Construcția e aceeași ca și la minele plutitoare, dar explozia la astfel de mine se întâmplă totdeauna prin curent electric.

Minele sunt așezate de anumite vase de războiu (Minenleger), cari sunt provăzute cu un astfel de aparat, încât pot să așeze mine, în câteva secunde. Cruciașătoarele aceste de regulă circulează cu o celeritate mare, astfel ca în timp de primejdie să previe vasul dușman și să-i închidă calea, aruncând în apă mine.

La caz, când trebuie să se elibereze o direcție, minele trebuie delăturate. Delăturarea minelor o îndeplinește de regulă anumite vase, numite torpiloare, cari caută cu multă grijă minele și le explodează. Operațiunea aceasta e foarte periculoasă și pentru torpiloare, și de multeori și ele se ciocnesc de mine, fiind apoi aruncate în aer.

Minele plutitoare cu greu se pot afla, căci curentul de apă le duce dintrun loc într'altul, astfel încât constituie o primejdie constantă pentru vapoare. Locul minelor fixe e statorit, astfel încât se cunoaște. De multe-ori se întâmplă însă, că un curent puternic să rumpă lanțurile, cu cari sunt fixate și să fie duse în largul mării, spre groaza nărilor, cari circulă pe acolo.

În războiul actual, ce decurge cu înverșunare atât pe uscat, cât și pe întinsul mărilor, statele beligerante toate au așezat mine. Germanii de ex. au pus o mulțime de mine în strimtoarea Themse, în mai

multe părți din marea-nordică, în ținutul Helgoland. Tot astfel se apără în Franța și Anglia. Dar și statele neutre încă se apără în modul acesta; astfel a închis Turcia Dardanelele, Italia strimtoarea dela Messina.

În războiul actual de pe mare, minele au un rol deosebit și multe vase de războiu și multe vase comerciale pașnice, vor fi aruncate în aer, în urma efectului grozav al minelor.

„Ambulanța Petran“ Cluj.

Credem că este o datorie și necesitate pe cât de omenească, pe atât de românească, ca aici în Cluj, unde se vor concentra în vederea clinicilor în primul rând victimele din câmpul de războiu nordic, să creiăm o instituție românească pentru răniți.

Pentru aceasta institutul „Economul“ a organizat cu ajutorul reuniunii femeilor și a despărțământului Cluj al Asociațiunii sub direcția Doctorului Bașiota în casele din grădina Petran un spital cu 15 paturi și o ambulanță pentru răniți, cărora le ofere gratuit întreținere, tratament medical și pansamente.

Astfel instituit primul spital românesc din Monarhie, susținerea lui după proiectul de buget reclamă aproximativ 15.000 Cor. la an, din care sumă partea cea mai mare e hotărât să o poarte „Economul“ din cuota sa filantropică, iar pentru rest „Ambulanța Petran“ e silită a apela la generositatea obștei românești admitându-se colectă publică prin ordinul Nr. 84/914 al dlui comisar reg. ung. din Cluj.

Contribuirile generoase de rugam a le trimite cu indicații la sediul pentru „Ambulanța Petran“ băncii „Economul“ Cluj.

Cătră Cetitori.

Trăim timpuri excepționale și luptăm cu dificultăți mult mai mari, ca până aci, provenite din cauza războiului, ce a venit peste țeara noastră.

Cei ce nu cunosc afacerile ziaristice, n'au nici idee de năcazurile, cu cari avem să ne luptăm. Și tocmai în vremi de aceste, când foaie și cetitori ar trebui mai mult și mai cu de-adinsul să se spriginească împrumutat, cu durere trebuie să constatăm însă, că Iubiții noștri cetitori nu își îndeplinesc îndatoririle. Am intrat deja în pătrarul din urmă al anului și nici pe jumătate din abonenți nu și-au plătit încă abonamentul!... Ce să mai zicem de restanțele anilor trecuți?!.. Intr'adevăr, ne vine să desperăm de atâta nepăsare și lipsă a sentimentului de datorință!...

Binevoească ori și cine a socoti, că noi trebuie se plătim lucrători, tipar, hârtie, postă scl. tot cu bani gata. Și de unde? Când abia la 4—5 zile ne vine câte un biet abona-

ment de un pătrar, sau jumătate de an!!..

Rugăm pe toți abonenții re-stanțieri să binevoască a-și face datorința și a ne trimite abonamentul cuvenit.

Redacția și Administrația.

Începerea anului școlastic la școlile din Blaj.

La încheierea ziarului nostru aflăm, că s'au înscris până acum la gimnaziu 488 elevi; la școala civilă de fete 56 eleve; la institutul pedagogic 45. Numărul alumnilor la internatul de băieți e complet (150 elevi); în internatul de fete au fost primite până acum 39 eleve. Lecțiile la gimnaziu și institutul pedagogic încep, mâine în 4 Septembrie a. c. cu invocarea Spiritului sf. și cu liturghie solemnă, celebrată de întreg corpul profesoral.

Inscrierile la institutele noastre de învățământ se continuă și după începerea lecțiilor, până la finea lunii Septembrie.

Diverse.

Înaltă distincție. Suveranul nostru a conferit împăratului german Wilhelm marea cruce a ordinului Maria Terezia, iar generalului Moltke crucea de comandor a aceluiași ordin. Împăratul Wilhelm mulțumind pentru distincție a trimis Monarhului nostru ordinul „Pentru merit“, și generalului Conrad, șefului statului major al armatei austro-ungare, crucea de fier clasa II și I.

Din foaia oficială. Maiestatea Sa Monarhul a numit pe contele Tisza, ministrul prezident al terii, în mod provizor ministru pentru Croația și Slavonia, până la sosirea acasă a contelui Pejacevici, ministrul croat, care e reținut în Franța din partea autorităților de acolo.

Medalia „Meritul comercial și industrial Clasa I“ a fost conferită din partea Maiestății Sale, Regelui Carol al României, domnului Andreiu Bârseanu, prezidentul „Asociațiunii“, fost profesor al școlii comerciale din Brașov.

Prințul Carol al României și Talat bey în zilele trecute s'a oprit în piața Brașovului un automobil regal român, din care au descins prințul Carol și dozoarele Robescu. Prințul Carol și însoțitorii săi au făcut mai multe cumpărări prin prăvăliile din piața Brașovului, din strada Vămii și strada Porții, iar pela orele 11 au plecat spre Sinaia.

— Ministrul de interne al Turciei Talat-bey însoțit de membrii misiunii turcești, venind dela Sinaia cu automobilul au vizitat Miercuri după-amezi Brașovul. Înălții oaspeți au luat oșina pe terasa cafenelei Transilvania, iar pela orele 6 p. m. au plecat spre Sinaia.

Concurs. „Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român“ publică concurs pentru următoarele stipendii:

1. Bursa de 700 cor. din fundațiunea „T. Sandul“ se dă tinerilor români cari urmează la o școală superioară de industrie (cum sunt școlile de industrie din Budapesta și Cașovia).

Dacă nu se vor găsi concurenți, cari urmează la asemenea școli, bursa se va da tinerilor cari urmează la vre-o școală superioară de agricultură (cum sunt școlile din Magyaróvár, Cașovia, Debrețin și Cluj).

2. Un stipendiu de 300 cor. din fundațiunea Ioan Petran, pentru studenți universitari de naționalitate română, cari urmează la una din facultățile Universității din Cluj.

3. Un stipendiu de 80 cor. anual din fundațiunea „Dr. Ioan Moga și soția Ana n. Bologa“, destinat pentru fetițe române din Transilvania, fără deosebire de confesiune, care urmează la o școală de fete românească.

4. Un stipendiu de 100 cor. din venitul fondului „Avram Iancu“, care se va da unui student român dela școlile secundare.

Concurenții, cari doresc se obțină una dintre aceste burse, au să-și înainteze până la 15 Septembrie nou 1914, comitetului central al Asociațiunii (Sbiu-Nagyszoban, strada Șaguna nr. 6) cererile însoțite de actele de lipsă.

În gimnaziul superior gr.-cat. din Beiuș înscrierile pe anul școlar 1914/15 se vor face pela mijlocul lunii Septembrie, termenul lor se va satori mai târziu.

Comunicație între Budapesta și Brașov. De câteva zile s'a introdus un nou tren de persoane, cu circulație mai repede, între Budapesta și Brașov.

dela *Budapest* 42 minute d... în Arad la 8 ore 5 minute... la 12 ore 21 minute n... la 12 54 noaptea, în Brașov 6:18 dimineața. Pleacă din Brașov la 11:6 noaptea, sosește la Teiuș la 4:12 dimineața, în Vințul de jos la 5:3 dimineața, în Arad la 9:16 înainte de amiază, în Budapesta-gara de ost la 10:43 seara. Trenurile au legătură în Predeal cu trenurile din România.

Tunurile cu calibru de 42 cm. Efectul grozav al tunurilor germane, având un calibru de 42 cm., e cunoscut. Se știe, că trei gloanțe din aceste tunuri, au fost de-ajuns ca să distrugă și cel mai puternic fort pancerat dela Liège. Bucăți din forturile belgiene de mărimea unei vile erau rupte și răsturnate unele peste altele.

„Neue Fr. Presse“ ne-aduce acum știrea, că și armata austro-ungară dispune de astfel de tunuri. Primele încercări cu aceste tunuri s'au făcut la noi în anul 1910 pe locul de tir din Pilsen. Aceste tunuri aruncă proiectilele lor, fiecare de o greutate de 1000 chilograme, până la o distanță maximală de 15 kilometri.

Grație condamnaților. Maiestatea Sa a dat un ordin de grațiere pentru toți condamnații la închisoare, a căror pedeapsă nu trece peste șase luni. Acest ordin este o întregire a unuia precedent, care dispunea ca pe timpul mobilizării toți cei apți pentru serviciul armelor să fie liberați pentru-ca să se poată prezenta la comănduirile respective. Ordinul acesta dispune apoi ca să li-se ierle restul pedepsei începând decând au fost

mobilizați ori să li-se ierte întreaga pedeapsă (e vorba tot de pedeapsă maximă).

6 luni) dacă sentința s'a adus la mobilizării ori chiar în cursul ei, însă nu la caz dacă aceștia își vor implini cu credință datorințele lor militare. Cu executarea acestui ordin au fos încredințați procurorii și sub-procurorii lăsându-să întreaga procedură în sfera lor de competență.

O veste „însălmântătoare“. Ziarul „Magyar Tudosito“ din Budapesta primește din București următoarea știre de conținut comico-senzațional:

„Afară de republica San-Monaco și republicele Andora și San-Marino au luat hotărârea să declare Germaniei război și în consecință imediat să-și mobilizeze armatele în potruva Germaniei“.

Această nouă știre a produs o „explicabila“ consternare în toate cele cinci continente ale nefericitei noastre planete. Atât sârmele cât și cablurile cari leagă punctele de căpetenie ale vechiului pământ sbârâiau de „greutatea“, de „importanța“ hotărârilor celor 3 republici, iar istoriografii și politicienii adunați în congrese discuta cu apringere neprevăzutele schimbări ce le poate face în harta pământului această înmutabilă hotărâre a celor trei republici.

Vai, ție Germanie! Unde te-a adus pe tine trufia ta și nepricerea diplomației tale?

Cum vei putea tu să mai opui rezistență proaspetelor forțe ale celor trei republici?!

E de știut că forțele totale ale celor trei republici se prezintă ca număr în modul următor:

1. Republica Monaco are 5 oșteri și 70 de oameni. Republica San-Marino are o armată mobilizabilă de cel mult 95 oameni.

2. Republica Andorra, în lipsă de armată, poate trimite pe câmpul de bătaie poliția sa ce numără 120 de oameni.

Armatele celor trei republici vor spori așadar numărul inamicilor Germaniei cu 1145 de oameni.

Risum teneatis... („Gazeta“.)

Căile ferate ale statelor beligerante. După o lucrare statistică recentă căile ferate ale statelor europene beligerante au următoarele lungimi:

Germania 62.734 Kilometri, adică 11.6 Km. pro 100 Km. □ sau 9.5 km. pro 10.000 de locuitori.

Rusia-europeană are 62.198 Km., adică 1.2 Km. pro 100 Km. □ și 4.8 Km. pro 10.000 de locuitori.

Franța are 50.232 Km., adică 9.4 Km. pro 100 Km. □ și 12.8 Km. pro 10.000 de locuitori.

Austro Ungaria are abia 45.823 Km., adică 6.8 Km. pro 100 Km. □ și 9.90 Km. pe 10.000 de locuitori.

Sârbia în fine are 934 Km., adică 2.7 Km. □ pro 100 Km. □ și 3.3 Km. pro 10.000 de locuitori.

Necrolog. † Georgiu Pop, paroh gr.-cat. în Mihalt, a adormit în Domnul în Blaj, Miercuri la 2 Septembrie n. 1914 la 4 ore dimineața în etate de 48 ani, în anul al 23 al preoției și fericitei sale căsătorii. Osemintele neuitatului defunct se vor așeza spre odihna veșnică Vineri în 4 Septembrie la 3 ore p. m. în Mihalt.

Proprietar, editor: Emil Tatar.

Redactor responsabil: Augustin Gruția.